

B Filosofie
Universiteit van Amsterdam

© 2024 Academion

www.academion.nl
info@academion.nl

Projectcode P2225

Inhoud

Samenvatting	4
Scoretabel	5
Introductie	6
Procedure	6
Panel	7
Informatie over de opleiding	8
Beschrijving van de beoordelingsstandaarden	9
Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel	9
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	9
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	11
Standaard 3. Toetsing	15
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	17
Eindoordeel	18
Ontwikkelpunten	18
Bijlage 1. Beoogde leerresultaten	19
Bijlage 2. Opleidingscurriculum	21
Bijlage 3. Bezoekprogramma	23
Bijlage 4. Geraadpleegde materialen	24

Samenvatting

Beoogde leerresultaten

De bacheloropleiding Filosofie aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) beoogt studenten op te leiden tot filosofen die zelfstandig, analytisch en logisch kunnen nadenken vanuit een kritische, open en nieuwsgierige houding. De opleiding kenmerkt zich door een nadruk op systematische filosofie, waarbij veel aandacht is voor de grondbeginselen van belangrijke systematische vakgebieden in de filosofie. Het panel concludeert dat de bacheloropleiding Filosofie van de UvA een duidelijke doelstelling en helder profiel heeft. De opleiding is aantrekkelijk en breed opgezet, met aandacht voor een grote diversiteit aan stromingen in de filosofie. Het panel erkent de keuze van de opleiding om in haar profilering iets meer nadruk te leggen op de continentale filosofie. Door een gebalanceerde inbreng van meer analytische vakken, is de verhouding continentale en analytische filosofie volgens het panel wel in evenwicht. Door de nauwe verbinding tussen het onderwijs en het onderzoek van de docenten, heeft de opleiding een sterke onderzoeksoriëntatie en komen studenten in aanraking met verschillende onderzoekstradities binnen de filosofie. De eindtermen zijn goed geformuleerd en grondig uitgewerkt. Ze passen bij het academische bachelorniveau en zijn goed afgestemd op de eisen en verwachtingen van het internationale vakgebied. Afstemming op het werkveld is adequaat vormgegeven door bespreking met de klankbordgroep.

Onderwijsleeromgeving

Het panel concludeert dat de curricula van zowel het reguliere als het verkorte programma goed doordacht zijn, een mooie opbouw kennen en logisch aansluiten bij de eindtermen. Het panel waardeert de grote keuzevrijheid die studenten hebben, waardoor ze de opleiding kunnen vormgeven naar hun eigen interesses. Tijdens de opleiding komen studenten op meerdere manieren in aanraking met de rol van filosofie in verschillende beroepenvelden. In de afgelopen jaren is de aandacht voor diversiteit in het filosofische aanbod en kritische reflectie op de canon versterkt. Het panel moedigt de opleiding aan om deze ontwikkeling te continueren. De leeromgeving is goed ingericht, met een mooie diversiteit aan werkvormen. De opleiding is sterk studentgericht. Het docententeam is volgens het panel gedreven, laagdrempelig, behulpzaam en meedenkend. Docenten zijn zeer betrokken bij de studenten. Ook zijn ze inhoudelijk en didactisch deskundig en actief in onderzoek, waardoor het onderwijs sterk verbonden is met onderzoek.

De opleiding kent volgens het panel relatief veel studievertraging, hoewel het programma op zich studeerbaar is. Het panel adviseert om systematisch te onderzoeken wat de oorzaken zijn van studievertraging en uitval en daarbij de beïnvloedbare factoren te identificeren en aan te pakken. De opleiding zou bijvoorbeeld kunnen overwegen om striktere deadlines te hanteren voor de scriptie. Het panel raadt aan om in dit proces ook te kijken naar de invloed van de grote keuzevrijheid van studenten. Voor het verkorte programma adviseert het panel om matching in te zetten, om zodoende de uitval te verminderen. De opleiding heeft een goed ingericht tutoraat voor de studiebegeleiding, maar niet alle studenten maken hier gebruik van. Het panel adviseert de opleiding om maatregelen te nemen om de participatie van studenten te verhogen, aangezien dit in het belang van hun studievoortgang is. De opleiding kan bijvoorbeeld overwegen om de bijeenkomsten in het kader van het tutoraat verplicht te maken en in ieder geval de eerste individuele afspraak met de tutor standaard in te plannen.

Toetsing

Het panel concludeert dat de opleiding een goed doordacht toetsprogramma heeft, met gevarieerde en passende toetsvormen. De opleiding heeft in de afgelopen jaren een zeer duidelijke verbeteringslag gemaakt met betrekking tot de kwaliteitszorg rondom toetsing. Zo vindt er regelmatig afstemming plaats over toetsing en beoordeling binnen het docententeam, wordt het vier-ogen principe consistent toegepast bij

scriptiebeoordeling en is het beoordelingsformulier voor de scriptie verbeterd. De procedure rond de inzet van een derde lezer moet volgens het panel nog wel beter worden uitgewerkt en vastgelegd. Het panel adviseert de opleiding ook om bij de scriptiebeoordeling strenger toe te zien op naleving van het maximaal aantal woorden en op formele en inhoudelijke aspecten van een academisch betoog. Daarnaast moeten de regels en procedure met betrekking tot herkansing/reparatie van de scriptie op een meer consistente en heldere wijze beschreven worden.

De examencommissie is volgens het panel 'in control', deskundig en proactief in het uitvoeren van haar borgende taken. Zij borgt het eindniveau van de opleiding door middel van steekproefsgewijze controle van scripties. Een aantal taken is gedelegeerd aan de toetscommissie, die door middel van steekproefsgewijze controle van toetsdossiers de kwaliteit van toetsing en beoordeling systematisch evalueert.

Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van een selectie van 15 scripties die het panel heeft bestudeerd, concludeert het panel dat het niveau van de scripties passend is voor een academische bacheloropleiding. De scripties laten zien dat studenten de eindtermen hebben bereikt. De documentatie en interviews laten zien dat afgestudeerden van de opleiding goed zijn voorbereid op het volgen van een masteropleiding en vervolgens op een carrière in het werkveld

Scoretabel

Het panel beoordeelt de opleiding als volgt:

B Filosofie

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel positief

prof. dr. Gerd Van Riel
Voorzitter

drs. Anne-Lise Kamphuis
Secretaris

Datum: 26 maart 2024

Introductie

Procedure

Visitatie

De bacheloropleiding Filosofie van de Universiteit van Amsterdam (UvA) werd op 11 en 12 december 2023 door een onafhankelijk peer review panel beoordeeld in het kader van de visitatiegroep Wijsbegeerte. Dit cluster bestond uit 29 opleidingen van de Universiteit Leiden, Universiteit Twente, Universiteit Utrecht, Tilburg University, Rijksuniversiteit Groningen, Erasmus Universiteit Rotterdam, Vrije Universiteit Amsterdam, Radboud Universiteit en de Universiteit van Amsterdam. De beoordeling verliep volgens de procedure en standaarden van het NVAO Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland (d.d. september 2018).

In opdracht van het cluster Wijsbegeerte verzorgde evaluatiebureau Academion de begeleiding van de visitatie. Fiona Schouten trad op als coördinator en secretaris en ook Irene Conradie, Mariette Huisjes, Marieke Schoots en Anne-Lise Kamphuis waren secretaris binnen het cluster. Zij zijn door de NVAO gecertificeerd en als secretaris geregistreerd.

Vorbereiding

In samenspraak met de instellingen en opleidingen stelde Academion het visitatiepanel samen, rekening houdend met de expertise en onafhankelijkheid van de leden en met de consistentie binnen het cluster door middel van overlap in paneldeelname. Gerd Van Riel, voorzitter van het visitatiepanel aan de UvA, was ook voorzitter voor de visitaties aan de Rijksuniversiteit Groningen en de Vrije Universiteit, en nam als panellid deel aan de visitaties aan de Universiteit Leiden, Universiteit Utrecht, Erasmus Universiteit Rotterdam en Raboud Universiteit. Thomas Reydon was naast panellid aan de UvA ook lid van het visitatiepanel voor de Vrije Universiteit. Martine Prange en Tim van Alten namen beiden deel aan de visitaties van de UvA en de Erasmus Universiteit Rotterdam. De NVAO stemde op 24 juli 2023 in met de samenstelling van het panel. De coördinator instrueerde de panelvoorzitter op 20 juli 2023 over diens rol binnen de visitatie volgens het Profiel van de voorzitter (NVAO 2016).

De contactpersonen van de instelling stelden voor het visitatiebezoek een bezoekprogramma op in overleg met de coördinator (zie bijlage 3). De opleiding selecteerde vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners. De studentendelegatie bestond uit voltijdstudenten. De opleiding heeft geen deeltijdstudenten bereid gevonden om deel te nemen aan de gesprekken, voornamelijk vanwege werk en andere verplichtingen. De input van de deeltijdstudenten is wel meegenomen in het studentenhoofdstuk. De opleiding heeft bepaald dat het ontwikkelgesprek zou worden vormgegeven als onderdeel van het bezoek. Op basis van dit gesprek werd een apart ontwikkelverslag gemaakt.

In de aanloop naar de visitatie stuurde de opleiding een lijst van afgestudeerden over de periode juni 2021 tot en met augustus 2023 naar de coördinator. Uit deze lijst selecteerde de panelvoorzitter in samenspraak met de coördinator 15 eindwerken. Daarbij hielden zij rekening met de spreiding van de eindcijfers en de beoordelaars, taal en varianten. Van de voltijdvariant werden 13 scripties geselecteerd, van de deeltijdvariant 2. De selectie bevatte geen eindwerk vanuit het verkorte programma, omdat hiervoor nog geen eindwerken beschikbaar waren gezien de recente start van het verkorte programma (1,5 jaar voor het locatiebezoek). Voorafgaand aan het bezoek stelde de opleiding de geselecteerde eindwerken met bijbehorende beoordelingsformulieren beschikbaar aan het panel. Ook zond de opleiding het panel hun zelfevaluatie rapport en aanvullende stukken toe (zie bijlage 4).

De panelleden bestudeerden de ontvangen informatie en stuurden hun bevindingen op naar de secretaris. De secretaris verzamelde de vragen en opmerkingen van het panel in een document en verspreidde dit onder de panelleden. Kort voor de visitatie hield het panel een vooroverleg waarin de voorlopige bevindingen naar aanleiding van het zelfevaluatierapport, de gelezen eindwerken en de taakverdeling ter sprake kwamen. Eerder al was het panel geïnformeerd over het van toepassing zijnde beoordelingskader, de werkwijze en de planning van visitaties en rapportage.

Bezoek

Tijdens het visitatiebezoek sprak het panel met verschillende opleidingsvertegenwoordigers (zie bijlage 3). Ook bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt. Het panel beëindigde de visitatie met een intern overleg om de voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van de visitatie gaf de voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin hij de voorlopige indrukken, algemene observaties en suggesties voor ontwikkelpunten van het panel presenteerde.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat voor aan de coördinator voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de secretaris het rapport naar de opleiding en contactpersoon van de instelling met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De secretaris paste de feitelijke onjuistheden in het rapport aan op aanwijzing van de panelvoorzitter. Vervolgens stelde het panel het rapport vast en stuurde de coördinator het naar de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam.

Panel

Bij de clustervisitatie Wijsbegeerte zijn de volgende panelleden betrokken:

- Prof. dr. Martin van Hees, hoogleraar Morele en Politieke Filosofie, Vrije Universiteit, en decaan, Amsterdam University College (AUC) – voorzitter;
- Prof. dr. Gerd Van Riel, hoogleraar Antieke Filosofie en decaan van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte aan de KU Leuven – voorzitter en panellid;
- Prof. dr. Mariëtte van den Hoven, hoogleraar Medische Ethiek, Amsterdam UMC;
- Prof. dr. Thomas Reydon, hoogleraar Wetenschaps- en Techniekfilosofie, Leibniz Universität Hannover;
- Em. prof. dr. Jos de Mul, hoogleraar Wijsgerige Antropologie, Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Prof. dr. Sonja Smets, hoogleraar Logica en Epistemologie, Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Bart Raymaekers, hoogleraar Morele Filosofie en Filosofie van het Recht, KU Leuven;
- Prof. dr. Geert Van Eekert, hoogleraar Europese Filosofie, Universiteit Antwerpen;
- Prof. dr. Martine Prange, hoogleraar Filosofie van mens, cultuur en samenleving, Tilburg University;
- Prof. dr. Wybo Houkes, hoogleraar Wetenschaps- en Techniekfilosofie, Technische Universiteit Eindhoven;
- Prof. Federica Russo, hoogleraar Philosophy and Ethics of Techno-Science, Universiteit Utrecht;
- Dr. Victor Gijssbers, universitair docent Filosofie, Universiteit Leiden;
- Prof. dr. Vincent Blok, hoogleraar Techniekfilosofie en Responsible Innovation, Wageningen University & Research;
- Prof. Rein Raud, hoogleraar Asian and Cultural Studies, Tallinn University;

- Prof. dr. Corien Bary, hoogleraar Logische Semantiek, Radboud Universiteit;
- Dr. Elsbeth Brouwer, universitair docent Filosofie van Taal en Cognitie, Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Erik Weber, gewoon hoogleraar in de wetenschapsfilosofie, Universiteit Gent;
- Dr. Constanze Binder, universitair hoofddocent Filosofie, Erasmus Universiteit Rotterdam – referent;
- Dr. Bruno Verbeek, universitair docent Ethiek en Politieke Filosofie, Universiteit Leiden – referent;
- Sarah Boer, masterstudent Philosophy, Politics, and Society, Radboud Universiteit – student-lid;
- Tim van Alten, masterstudent Philosophy of Science, Technology and Society, Universiteit Twente – student-lid;
- Christa Laurens, masterstudent Modern European Philosophy, Universiteit Leiden – student-lid.

Het panel dat de bacheloropleiding Filosofie aan de Universiteit van Amsterdam beoordeelde, bestond uit de volgende leden:

- Prof. dr. Gerd Van Riel, hoogleraar Antieke Filosofie en decaan van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte aan de KU Leuven – voorzitter;
- Prof. dr. Thomas Reydon, hoogleraar Wetenschaps- en Techniekfilosofie, Leibniz Universität Hannover;
- Prof. dr. Martine Prange, hoogleraar Filosofie van mens, cultuur en samenleving, Tilburg University;
- Prof. dr. Corien Bary, hoogleraar Logische Semantiek, Radboud Universiteit;
- Tim van Alten, masterstudent Philosophy of Science, Technology and Society, Universiteit Twente – student-lid.

Informatie over de opleiding

Naam van de instelling:	Universiteit van Amsterdam
Status van de instelling:	Bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	Positief

Naam van de opleiding:	B Filosofie
CROHO-nummer:	56081
Niveau van de opleiding:	Bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	Academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	-
Locatie:	Amsterdam
Variant(en):	Voltijd, deeltijd
Educatieve minor:	Van toepassing
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum NVAO:	1 mei 2024

Beschrijving van de beoordelingsstandaarden

Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel

De vorige visitatie van de bacheloropleiding Filosofie aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam (UvA) vond plaats in 2017. Het panel beoordeelde de standaarden 1, 2 en 4 als voldoende. Standaard 3 werd als onvoldoende beoordeeld op basis van de volgende kritiekpunten: ontoereikende archivering (ontbrekende beoordelingsformulieren), onvoldoende systematiek met betrekking tot de rol van de tweede beoordelaar bij scripties, onvoldoende consistentie in de beoordeling van scripties, gebrek aan transparantie en onafhankelijkheid in het systeem van toetsing en ontoereikende toetsing van taalvaardigheid. Naar aanleiding van de onvoldoende op standaard 3 heeft een hersteltraject plaatsgevonden. Onderdelen daarvan waren onder andere de opzet van een nieuw archiveringstelsel voor scripties, de consistente toepassing van de werkwijze rond de tweede beoordelaar bij scripties, het opstellen van rubrics voor de scriptiebeoordeling, toevoeging van een beoordelingscriterium voor taalvaardigheid en het organiseren van onderwijsmiddagen over toetsing. In de herstelbeoordeling in 2019 werd standaard 3 als voldoende beoordeeld.

Het panel gaf in 2017 ook enkele aanbevelingen voor de overige standaarden. Het panel adviseerde om:

- de kenmerkende elementen van de opleiding meer tot uitdrukking laten komen in de beoogde leerresultaten;
- in het curriculum meer aandacht aan arbeidsmarktcommunicatie en vaardighedenonderwijs te besteden;
- meer aandacht te besteden aan studievoortgang;
- de taalvaardigheid in de eindwerken beter te beoordelen;
- aandacht te hebben voor de werkdruk onder docenten.

In het zelfevaluatie-rapport is de opleiding uitgebreid ingegaan op de verbeteracties die zijn ingezet in het kader van het hersteltraject en naar aanleiding van de overige aanbevelingen van het vorige visitatiepanel. Daarnaast zijn verschillende verbeteracties in de gesprekken tijdens het locatiebezoek aan de orde gekomen.

Het panel is van mening dat het herstelplan heeft geleid tot zeer duidelijke verbeteringen op het gebied van toetsing. In dit rapport wordt hier bij standaard 3 verder op ingegaan. Ook de overige aanbevelingen zijn volgens het panel goed opgevolgd, wat heeft geleid tot een verbetering van de kwaliteit van de opleiding. Enkele onderwerpen vormen nog altijd aandachtspunten voor de opleiding. Deze worden bij de betreffende standaarden in dit rapport besproken.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profiel

De bacheloropleiding Filosofie aan de UvA beoogt studenten op te leiden tot filosofen die zelfstandig, analytisch en logisch kunnen nadenken vanuit een kritische, open en nieuwsgierige houding. De opleiding bereidt studenten primair voor op het volgen van een aansluitende masteropleiding. Daarnaast kunnen

afgestudeerden direct doorstromen naar de arbeidsmarkt. De opleiding kenmerkt zich door een nadruk op systematische filosofie, waarbij veel aandacht is voor de grondbeginselen van belangrijke systematische vakgebieden in de filosofie. Er is ook aandacht voor de geschiedenis van de filosofie, maar dit gebeurt veelal in systematische context. In het zelfevaluatie-rapport geeft de opleiding aan dat ze een goede balans beoogt tussen de continentale en analytische traditie. Op basis van de documentatie en de gesprekken concludeert het panel dat de opleiding in verhouding tot vergelijkbare opleidingen wat meer aandacht besteedt aan de continentale filosofie. De verhouding analytische en continentale filosofie in de opleiding is volgens het panel wel in balans. De opleiding is aantrekkelijk en breed opgezet, met aandacht voor een grote diversiteit aan stromingen in de filosofie. Het panel waardeert daarnaast de nauwe verbinding tussen het onderwijs binnen de opleiding en het onderzoek van de docenten binnen de onderzoeksgroepen van de UvA. Hierdoor heeft de opleiding een sterke onderzoeksoriëntatie en komen studenten in aanraking met verschillende onderzoekstradities binnen de filosofie.

Eindtermen

De beoogde leerresultaten van de opleiding zijn omschreven in tien algemene en zeven opleidings specifieke eindtermen (zie bijlage 1). In het zelfevaluatie-rapport is omschreven in welke eindtermen de verschillende Dublin-descriptoren zoals omschreven voor het bachelorniveau aan bod komen. In de afgelopen jaren is de aandacht voor niet-westerse filosofische tradities en kritische reflectie op canonvorming versterkt. Dit komt expliciet tot uiting in eindterm B3, die is toegevoegd naar aanleiding van een aanbeveling van het vorige visitatiepanel. De eindtermen worden regelmatig besproken met het docententeam, de opleidingsdirecteuren en de opleidingscommissie om te borgen dat ze aansluiten bij de eisen van het (internationale) vakgebied. Om afstemming met het werkveld vorm te geven, heeft de opleiding een klankbordgroep, bestaande uit alumni die in verschillende sectoren van het beroepenveld werkzaam zijn. Het profiel, de eindtermen en de inhoud van de opleiding worden jaarlijks besproken binnen de klankbordgroep. Het panel is van mening dat de eindtermen goed zijn geformuleerd en grondig zijn uitgewerkt. Ze passen bij het academische karakter van de opleiding en het bachelorniveau zoals omschreven in de Dublin-descriptoren. De eindtermen sluiten aan bij de eisen en verwachtingen van het internationale vakgebied. Afstemming op het werkveld is adequaat vormgegeven door bespreking met de klankbordgroep.

Overwegingen

Het panel concludeert dat de bacheloropleiding Filosofie van de UvA een duidelijke doelstelling en helder profiel heeft. De opleiding is aantrekkelijk en breed opgezet, met aandacht voor een grote diversiteit aan stromingen in de filosofie. Het panel erkent de keuze van de opleiding om in haar profilering iets meer nadruk te leggen op de continentale filosofie. Door een gebalanceerde inbreng van meer analytische vakken, is de verhouding continentale en analytische filosofie volgens het panel wel in evenwicht. Door de nauwe verbinding tussen het onderwijs en het onderzoek van de docenten, heeft de opleiding een sterke onderzoeksoriëntatie en komen studenten in aanraking met verschillende onderzoekstradities binnen de filosofie. De eindtermen zijn goed geformuleerd en grondig uitgewerkt. Ze passen bij het academische bachelorniveau en zijn goed afgestemd op de eisen en verwachtingen van het internationale vakgebied. Afstemming op het werkveld is adequaat vormgegeven door bespreking met de klankbordgroep.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 1 voldoet.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Curriculum

De opleiding omvat 180 EC en wordt aangeboden in een voltijdse driejarige variant en in een deeltijdse zesjarige variant. De deeltijdse variant kent hetzelfde curriculum als de voltijdse variant, maar deeltijdstudenten doorlopen dit in een langzamer tempo. Bijlage 2 bevat een overzicht van het curriculum. Het eerste jaar bestaat uit verplichte vakken waarin studenten een overzicht krijgen van belangrijke deelgebieden binnen de filosofie. Daarnaast wordt aandacht besteed aan schrijf- en onderzoeksvaardigheden. Het tweede jaar omvat 24 EC aan verplichte vakken en 36 EC aan gebonden keuzevakken. In het tweede jaar worden de kennis en vaardigheden van studenten verder verdiept. Daarnaast beginnen studenten zich in dit jaar meer en meer te specialiseren. Het derde jaar kent een vrije keuzeruimte van 42 EC, waarbinnen studenten een minor kunnen volgen bij een andere opleiding, losse keuzevakken kunnen volgen, een stage kunnen lopen en/of een periode in het buitenland kunnen studeren. Het tweede semester van het derde jaar staat in het teken van de bachelorscriptie van 12 EC. In voorbereiding op het scriptietraject volgen studenten een specialisatievak voor de bachelorscriptie van 6 EC. Voor de scriptie kunnen studenten kiezen uit verschillende subdisciplines binnen de filosofie: ethiek, politieke/sociale filosofie, cultuurfilosofie, esthetica, wetenschapsfilosofie, metafysica, logica en taalfilosofie. De opleiding hecht veel waarde aan het bieden van veel keuzevrijheid aan studenten. De gesprekken laten zien dat studenten deze keuzevrijheid ook zeer waarderen. Voor verschillende studenten was dit een van de redenen om voor deze opleiding bij de UvA te kiezen.

Naast het reguliere curriculum van 180 EC wordt de opleiding sinds academisch jaar 2022/2023 ook aangeboden als een verkort programma. Dit verkorte traject bestaat uit 120 EC en kan in twee jaar worden doorlopen. Het verkorte programma is bedoeld voor studenten die al 60 EC binnen een andere academische bachelor hebben behaald en willen overstappen naar Filosofie of Filosofie als tweede studie willen oppakken. In het verkorte programma worden dezelfde eindtermen behaald als in het reguliere programma. Het verkorte programma heeft een ietwat andere opbouw dan het reguliere programma. Zo heeft het verkorte programma geen vrije keuzeruimte, zijn enkele vakken uit het eerste jaar van het reguliere programma op een meer gevorderd (tweedejaars) niveau vormgegeven en is het vaardighedenonderwijs samengebracht in een op maat gemaakt vak genaamd 'Literature Study: History of Philosophy (Skills)'. Daarnaast worden enkele vakken in het Engels gegeven, wat te maken heeft met het feit dat deze vakken ook onderdeel zijn van een (Engelstalige) minor. Bijlage 2 bevat een overzicht van het curriculum van het verkorte programma. Uit de gesprekken kwam naar voren dat voor een aantal vakken in het eerste jaar van het verkorte programma aanvankelijk gebruik werd gemaakt van opgenomen in plaats van fysieke hoorcolleges. Nadat studenten van het eerste cohort zich hier kritisch over hadden geuit, heeft het opleidingsmanagement dit direct aangepast.

In het zelfevaluatie rapport is voor elke eindterm omschreven in welke vakken die aan bod komt. De relatie tussen de vakken en eindtermen is ook aangegeven in de toetsmatrix. Het panel vindt dat de curricula van zowel het reguliere als het verkorte programma goed in elkaar zitten en logisch aansluiten bij de eindtermen. De curricula zijn goed doordacht en kennen een mooie opbouw. Het panel waardeert de grote keuzevrijheid die studenten hebben, waardoor ze hun eigen interesses kunnen volgen en de opleiding daarnaar kunnen vormgeven. Ook is er veel aandacht voor schrijf- en onderzoeksvaardigheden. De aandacht voor ethiek en

academische integriteit wordt benoemd in de tweede algemene eindterm en komt in meerdere vakken aan bod.

Het panel is positief over de manier waarop studenten tijdens de opleiding in aanraking komen met de rol van filosofie in verschillende beroepenvelden. Zo waardeert het panel het vak 'Filosofisch practicum', dat studenten in het tweede jaar van het reguliere programma volgen. Hierin wordt ingegaan op de rol die filosofie speelt in niet-academische beroepscontexten. Studenten kiezen één van vier contexten: publieksfilosofie, onderwijs, bestuur of theater. Het vak is bedoeld om studenten kennis te laten maken met toepassingen van filosofie in niet-academische beroepenvelden. In het gesprek gaven de studenten aan enthousiast te zijn over dit vak. Ze zijn met name positief over hoe het vak een ander perspectief op de filosofie geeft. Ook is er aandacht voor (niet-academische) vaardigheden en geeft het studenten zicht op het werkveld buiten de wetenschap. Het panel vindt het vak een mooie werkvorm om verbinding met het werkveld tot stand te brengen. Behalve in het vak 'Filosofisch practicum', komen studenten ook in aanraking met het toekomstige werkveld tijdens de jaarlijkse carrièrewEEK, georganiseerd door de faculteit, waarin alumni komen vertellen over hun beroep en studenten zich kunnen oriënteren op de arbeidsmarkt. Daarnaast worden er door de opleiding meerdere keren per jaar 'alumni-talks' georganiseerd, waarin verschillende alumni uit een bepaalde beroepscontext vertellen over hun huidige baan. Het panel is positief over de wijze waarop alumni bij de opleiding betrokken worden om studenten te helpen oriënteren op het toekomstige werkveld.

Naar aanleiding van een aanbeveling uit de vorige visitatie en feedback van studenten (onder andere via de opleidingscommissie) is de aandacht voor diversiteit, niet-westerse filosofie en een kritische blik op de canonvorming in de afgelopen jaren versterkt. Deze thematiek komt duidelijk naar voren in het verplichte vak 'Inleiding niet-westerse filosofie', maar ook in de andere vakken is hier aandacht voor. In het gesprek gaven studenten aan dat diversiteit (met betrekking tot bijvoorbeeld race, gender, postkolonialisme en feminisme) inderdaad in ieder vak wel aan de orde komt. Meestal is dit echter slechts een klein onderdeel. Studenten zouden graag zien dat de aandacht hiervoor verder groeit en dat er meer vakken zijn die specifiek op deze thematiek ingaan. Zij ervaren dat de docenten hier welwillend tegenover staan, maar merkten op dat de specialismen van de meeste docenten op andere vlakken liggen. In de gesprekken met docenten en management kwam een soortgelijk beeld naar voren. Het panel heeft veel waardering voor de aandacht die de opleiding heeft besteed aan het versterken van diversiteit in het filosofische aanbod en kritische reflectie op de canon. Het ziet dat het besef over de noodzaak hiervan en de wil om hierin te investeren duidelijk aanwezig zijn bij het management en de docenten. Het panel moedigt de opleiding aan om deze ontwikkeling te continueren en de aandacht voor diversiteit verder te versterken.

De Faculteit der Geesteswetenschappen biedt een honoursprogramma aan. Hiervoor gelden selectiecriteria en een toelatingsprocedure. Studenten die het honoursprogramma volgen, behalen 30 extra EC binnen de nominale studieduur. Ze volgen extra vakken die ontwikkeld zijn voor honoursstudenten, kunnen deelnemen aan een onderzoekspracticum en schrijven een verzwaarde bachelorscriptie binnen de eigen opleiding. Het panel vindt het honoursprogramma goed vormgegeven.

Leeromgeving

De didactische benadering in de opleiding sluit aan bij de onderwijsvisie van de UvA. Deze onderwijsvisie houdt in dat het onderwijs onderzoeksintensief is, gericht is op academische vorming (een kritische en onderzoekende houding) en ruimte biedt voor differentiatie en specialisatie. De opleiding wil zelfstandig studeren stimuleren en academische filosofische vaardigheden aanleren. In de loop van de opleiding wordt steeds meer zelfstandigheid verwacht van studenten. Het onderwijs wordt veelal aangeboden in de vorm van hoor- en werkcolleges. In de werkcolleges worden regelmatig participatie- en groepsopdrachten ingezet,

waarbij studenten leren om samen te werken, teksten te analyseren, te discussiëren, te modereren en feedback te geven. Bij schrijfp opdrachten ontvangen studenten vaak individuele begeleiding. Tijdens het scriptietraject nemen studenten deel aan een scriptiewerkgroep, aansluitend op het voorbereidende specialisatievak. Behalve deze groepsgewijze begeleiding ontvangen studenten ook individuele scriptiebegeleiding. Studenten hebben daarnaast de mogelijkheid om een geheel individueel scriptietraject aan te vragen bij de examencommissie.

Het panel is van mening dat de opleiding een mooie diversiteit aan werkvormen inzet, die passen bij de eindtermen en inhoud van de opleiding en ruimte bieden voor het oefenen van diverse relevante (academische) vaardigheden. Ook constateert het panel dat de opleiding sterk studentgericht is, onder andere door de grote keuzevrijheid van studenten. Het panel ziet dit als een grote kracht van de opleiding.

Studievoortgang

In het gesprek gaven studenten aan dat de studeerbaarheid van de opleiding in orde is. Desondanks roepen de studievoortgangscijfers volgens het panel wat vragen op. In de afgelopen jaren studeerde ongeveer 15% van de voltijdstudenten en ongeveer een kwart van de deeltijdstudenten nominaal af. In de voltijdse variant studeerde minder dan een derde binnen vier jaar af. In de gesprekken werden verschillende redenen genoemd voor studievertraging, zoals studenten die deze opleiding als tweede studie doen (rond de 25% van de voltijdstudenten en 30-40% van de deeltijdstudenten), veel (moeten) werken naast hun studie of bewust kiezen om langer over hun studie te doen (en bijvoorbeeld extra keuzevakken te volgen). Het panel begrijpt dat deze factoren een rol spelen, maar adviseert de opleiding wel om systematisch te onderzoeken wat de oorzaken zijn van studievertraging en uitval en daarbij de beïnvloedbare factoren te identificeren en deze aan te pakken. De opleiding zou bijvoorbeeld kunnen overwegen om striktere deadlines te hanteren voor de scriptie en om het tutoraat verplicht te maken. De opleiding gaf aan in het huidige academische jaar te zijn gestart met een uitgebreid enquête-onderzoek om de oorzaken van studievertraging in kaart te brengen. Het panel onderschrijft dit en raadt de opleiding aan om in dit proces ook te kijken naar de invloed van de grote keuzevrijheid van studenten.

Uit de gesprekken blijkt dat het eerste cohort van het verkorte programma veel uitval kende. Het opleidingsmanagement gaf aan niet tevreden te zijn met dit rendement, maar het programma een kans te willen geven. Vergelijkbare verkorte programma's in de faculteit lopen over het algemeen goed. De opleiding ziet het verkorte programma als een aantrekkelijke optie voor ambitieuze studenten. Het verkorte programma wordt uitgebreid geëvalueerd, waarbij ook naar de oorzaken van de uitval wordt gekeken. De feedback tot nu toe laat zien dat studenten wel tevreden zijn over het verkorte programma, en dat studenten voornamelijk uitvallen omdat ze zich iets anders hadden voorgesteld bij filosofie. Het panel onderschrijft het belang van een grondige evaluatie van en reflectie op het verkorte programma, om deze doelgroep zo goed mogelijk te kunnen bedienen en uitval te voorkomen. Een mogelijkheid die tijdens de gesprekken naar voren kwam, is om matching in te zetten bij het verkorte programma. Matching wordt al als verplichte activiteit ingezet bij het reguliere programma, tot grote tevredenheid van de studenten. Zij gaven aan dat de matching een goed beeld geeft van de opleiding. De activiteit bestaat uit het lezen van een aantal teksten en hierover discussiëren in een groep. Het panel denkt dat matching voor het verkorte programma kan bijdragen aan het verminderen van uitval, doordat studenten van tevoren een beter beeld van de opleiding Filosofie krijgen.

Studiebegeleiding

Voor de studiebegeleiding, die voor de voltijd-, deeltijd- en verkorte variant gelijk is vormgegeven, organiseert de opleiding een tutoraat. Dat is sinds academisch jaar 2021-2022 steviger ingericht, onder meer om de studievoortgang te verbeteren. Het tutoraat is voor zowel de voltijdse als de deeltijdse variant en het verkorte programma opgezet. Verschillende docenten in de opleiding vervullen een rol als tutor voor een

groep studenten. In ieder jaar van de opleiding vinden groeps- en individuele bijeenkomsten plaats. Binnen de reguliere, voltijdse variant bijvoorbeeld, zijn er in het eerste jaar twee groepsbijeenkomsten en drie individuele bijeenkomsten met de tutor, en in het tweede en derde jaar één groepsbijeenkomst en één individuele bijeenkomst. In deze bijeenkomsten kunnen studenten zaken rondom andere studievoortgang en keuzevakken bespreken. Door middel van het tutoraat hoopt de opleiding zicht te houden op de studievoortgang en keuzes die studenten maken en hen daarbij goed te begeleiden. Het tutoraat is primair gericht op de inhoudelijke aspecten van de studie. Zaken rondom planning en persoonlijke problemen kunnen worden besproken met de studieadviseur. Tutoren kunnen studenten verwijzen naar de studieadviseur wanneer dit nodig is. Studenten kunnen ook zelf contact opnemen met de studieadviseur.

Uit de documentatie en de gesprekken blijkt dat de studenten tevreden zijn over de bijeenkomsten van het tutoraat en hier veel profijt van hebben. Omdat de bijeenkomsten niet verplicht zijn, is er echter ook een groep studenten die hier niet aan deelneemt. Deze studenten reageren vaak ook niet op actieve benadering door de tutor. Daardoor blijven verschillende studenten, soms juist degenen die het nodig hebben, onder de radar. In de gesprekken legde de opleiding uit dat het verplicht stellen van het tutoraat een bron van discussie is binnen de faculteit en niet lijkt te passen bij de cultuur in de faculteit. Om aanwezigheid te stimuleren, is het tutoraat recent expliciet opgenomen in de studiegids, waardoor het een meer vanzelfsprekend karakter heeft gekregen. De opkomst is hierdoor al verbeterd.

Het panel heeft veel waardering voor de inrichting van het tutoraat en adviseert de opleiding om toch te overwegen de bijeenkomsten verplicht te maken, aangezien dit in het belang van de studenten en hun studievoortgang is. Uit de gesprekken met studenten komt naar voren dat zij regelmatig berichten ontvangen van hun tutor en weten dat de mogelijkheid voor individuele gesprekken bestaat. Wel kunnen zij een zekere drempel ervaren om een individuele afspraak met de tutor te maken en het gevoel hebben dat ze hier een specifieke reden voor moeten hebben. De drempel zou verlaagd kunnen worden door de afspraken standaard in te plannen, in ieder geval de eerste keer.

Docententeam

Het onderwijs in de opleiding wordt verzorgd door een docententeam van ruim 40 docenten. Daarvan is ruim 85% gepromoveerd en bijna 90% in vaste dienst bij de UvA. Meer dan 90% is in het bezit van de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO). Een aantal docenten bezit ook een Seniorkwalificatie Onderwijs (SKO). Het panel is positief over het docententeam. De omvang en grote hoeveelheid vaste aanstellingen dragen bij aan de stabiliteit van het onderwijs. De docenten zijn deskundig, zowel inhoudelijk als didactisch. De meeste docenten zijn zeer actief in onderzoek, waardoor het onderwijs sterk verbonden is met onderzoek. Het panel waardeert ook de recente ontwikkelingen in het beleid van de UvA, waardoor de (carrière)mogelijkheden van personeel met enkel een docentfunctie vergroot zijn. In de gesprekken heeft het panel zeer betrokken en gedreven docenten gezien. Studenten gaven aan dat docenten laagdrempelig, behulpzaam en meedenkend zijn en dat er een zeer goede sfeer is binnen de opleiding. Het panel is onder de indruk van de betrokkenheid van docenten bij de studenten.

Overwegingen

Het panel concludeert dat de curricula van zowel het reguliere als het verkorte programma goed doordacht zijn, een mooie opbouw kennen en logisch aansluiten bij de eindtermen. Het panel waardeert de grote keuzevrijheid die studenten hebben, waardoor ze de opleiding kunnen vormgeven naar hun eigen interesses. Tijdens de opleiding komen studenten op meerdere manieren in aanraking met de rol van filosofie in verschillende beroepenvelden. In de afgelopen jaren is de aandacht voor diversiteit in het filosofische aanbod en kritische reflectie op de canon versterkt. Het panel moedigt de opleiding aan om deze

ontwikkeling te continueren. De leeromgeving is goed ingericht, met een mooie diversiteit aan werkvormen. De opleiding is sterk studentgericht. Het docententeam is volgens het panel gedreven, laagdrempelig, behulpzaam en meedenkend. Docenten zijn zeer betrokken bij de studenten. Ook zijn ze inhoudelijk en didactisch deskundig en actief in onderzoek, waardoor het onderwijs sterk verbonden is met onderzoek.

De opleiding kent volgens het panel relatief veel studievertraging, hoewel het programma op zich studeerbaar is. Het panel adviseert om systematisch te onderzoeken wat de oorzaken zijn van studievertraging en uitval en daarbij de beïnvloedbare factoren te identificeren en aan te pakken. De opleiding zou bijvoorbeeld kunnen overwegen om striktere deadlines te hanteren voor de scriptie. Het panel raadt aan om in dit proces ook te kijken naar de invloed van de grote keuzevrijheid van studenten. Voor het verkorte programma adviseert het panel om matching in te zetten, om zodoende de uitval te verminderen. De opleiding heeft een goed ingericht tutoraat voor de studiebegeleiding, maar niet alle studenten maken hier gebruik van. Het panel adviseert de opleiding om maatregelen te nemen om de participatie van studenten te verhogen, aangezien dit in het belang van hun studievoortgang is. De opleiding kan bijvoorbeeld overwegen om de bijeenkomsten in het kader van het tutoraat verplicht te maken en in ieder geval de eerste individuele afspraak met de tutor standaard in te plannen.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 2 voldoet.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Toetsprogramma

De toetsing in de opleiding is vormgegeven volgens de uitgangspunten van het toetsbeleid van de UvA. In de toetsmatrix is de relatie tussen de eindtermen en de vakken aangegeven en zijn de leerdoelen en toetsvormen per vak weergegeven. In lijn met het toetsbeleid worden in ieder vak tenminste twee toetsen ingezet, zowel formatief als summatief. In de opleiding worden diverse toetsvormen ingezet, waaronder zaal- en meeneementamens, schriftelijke opdrachten, lees-, discussie- en debat-opdrachten, essays, papers, presentaties, groepsopdrachten, onderzoeksoopdrachten, peer reviews, literatuurverslagen en de scriptie. Het panel vindt dat het toetsprogramma van de opleiding goed in elkaar zit. De opleiding zet gevarieerde toetsvormen in die passen bij de inhoud en leerdoelen van de vakken.

De leerdoelen en toetsvormen zijn aangegeven in de studiegids. Elk vak heeft daarnaast een studiehandleiding waarin deze zaken in meer detail worden omschreven voor de studenten. Studenten hebben na afloop van een toets altijd de mogelijkheid tot inzage in de gemaakte toets. Examinatoren worden benoemd door de examencommissie. Examinatoren moeten in principe een aanstelling hebben, gepromoveerd zijn en beschikken over een BKO. Voor het beoordelen van toetsen wordt gebruik gemaakt van antwoordmodellen en beoordelingsformulieren. De vakcoördinatoren houden voor hun vak een toetsdossier bij, dat de studiehandleiding, toetsen, antwoordmodellen/beoordelingsformulieren en een overzicht van de beoordeling bevat.

Uit het zelfevaluatie rapport en de gesprekken blijkt dat de opleiding de afgelopen jaren veel heeft geïnvesteerd in het verbeteren van de kwaliteitszorg rond toetsing. Zo vinden er regelmatig

onderwijsmiddagen plaats waar onderwerpen aan de orde komen die te maken hebben met toetsing. Door deze onderwerpen samen te bespreken, vindt afstemming plaats tussen docenten over het opstellen en beoordelen van toetsen. Het panel concludeert dat toetsing en beoordeling binnen de opleiding op een voldoende valide, betrouwbare en transparante wijze plaatsvindt.

Beoordeling van de scriptie

Bij de beoordeling van de bachelorscriptie zijn altijd twee beoordelaars betrokken: de scriptiebegeleider en een tweede lezer. Deze vullen onafhankelijk van elkaar het beoordelingsformulier in, waarna zij in overleg tot een eindoordeel komen. Uit de gesprekken komt naar voren dat het oordeel van de tweede lezer leidend is bij de beoordeling, zodat eventuele biases van de directe begeleider (en eerste lezer) minder zwaar wegen in het eindoordeel. Het panel is positief over de toepassing van het vier-ogenprincipe bij de scriptiebeoordeling en constateert dat dit consequent wordt uitgevoerd. Dit is een duidelijke verbetering sinds de vorige visitatie. Het is het panel op basis van de documentatie en gesprekken echter niet geheel duidelijk geworden in welke gevallen een derde lezer wordt ingezet. Het panel adviseert de opleiding om hier een heldere procedure voor te ontwikkelen en vast te leggen.

Naar aanleiding van de vorige visitatie zijn rubrics toegevoegd aan het beoordelingsformulier voor scripties. Het panel is hier positief over. Wel vindt het panel dat de beoordelingscriteria nog beter en explicieter kunnen worden afgestemd op de eindtermen van de opleiding. In voorbereiding op de visitatie heeft het panel 15 scripties en bijbehorende ingevulde beoordelingsformulieren bestudeerd. Op basis hiervan concludeert het panel dat de eindcijfers over het algemeen goed navolgbaar en voldoende onderbouwd zijn. Ook de scores voor de beoordelingscriteria zijn doorgaans uitgebreid toegelicht. Het panel constateert wel dat het relatief vaak voorkomt dat in scripties het maximaal aantal woorden, zoals omschreven in het scriptiereglement, overschreden wordt. In het gesprek gaven docenten aan dat hiervoor een marge van 10% wordt gehanteerd. Het panel heeft hier op zich begrip voor, maar adviseert de opleiding wel om strikter toe te zien op het naleven van dit criterium. Ook kan het criterium duidelijker gecommuniceerd worden aan studenten in het scriptiereglement en worden meegenomen in het beoordelingsformulier. Datzelfde geldt voor andere formele aspecten, zoals vereisten met betrekking tot de inhoudsopgave, bibliografie en referenties. Deze aspecten van academisch schrijven zijn wel als beoordelingscriteria in het formulier opgenomen, maar worden volgens het panel niet altijd even streng beoordeeld. Tot slot ziet het panel nog ruimte voor verbetering met betrekking tot de beoordeling inhoudelijke aspecten, zoals de onderbouwing van de argumentatie en het academische gehalte van de scripties. Dit zou volgens het panel strikter kunnen worden beoordeeld en meer gewicht kunnen krijgen in het eindoordeel.

Het scriptiereglement vermeldt dat er geen herkansingsmogelijkheid is voor de scriptie. In het geval van een onvoldoende moeten studenten het jaar erna een nieuwe scriptie schrijven over een nieuw onderwerp. Het panel heeft hier in meerdere gespreksrondes met de opleiding over gesproken. Daaruit bleek dat studenten bij een onvoldoende beoordeling door de eerste en tweede lezer, nog wel een mogelijkheid krijgen voor reparatie. De beoordelaars bepalen hier een termijn voor. Het panel raadt de opleiding aan om de regels en procedure met betrekking tot herkansing/reparatie van de scriptie helder en consistent te beschrijven in de relevante documenten. Als onderdeel daarvan moet ook de termijn die studenten krijgen voor reparatie worden vastgelegd, zodat die gelijk is voor alle studenten. Daarnaast zou een striktere toepassing van deadlines en termijnen voor het scriptietraject de lat voor iedereen gelijk leggen.

Examencommissie

Er is één faculteitsbrede examencommissie, bestaande uit een voorzitter, acht leden en een extern lid. Elk van de acht leden is voorzitter van een cluster van één of meerdere opleidingen. De opleidingen zijn middels gedelegeerden vertegenwoordigd in het cluster. De bacheloropleiding Filosofie valt onder het cluster

Filosofie. Opleidings specifieke zaken worden doorgaans in de clusters afgehandeld. De examencommissie richt zich voornamelijk op overkoepelende zaken. Een van de manieren waarop de examencommissie het eindniveau en de kwaliteit van toetsing en beoordeling borgt, is door steekproefsgewijze controle van scripties en toetsdossiers. De examencommissie heeft het controleren van toetsdossiers gedelegeerd aan de facultaire toetscommissie, die bestaat uit toetsdeskundigen binnen de faculteit. Deze rapporteert de bevindingen van de controles aan de opleidingsdirecteur, die het vervolgens aan de betreffende examinerator moet doorspelen. In het gesprek gaf de toetscommissie aan dat er nog verbetering mogelijk is met betrekking tot het monitoren van de opvolging van deze adviezen. De examen- en toetscommissie dragen bij aan de professionalisering van docenten door middel van het organiseren van scholing en kennisdeling.

Het panel heeft een positieve indruk van de examencommissie. De examencommissie is deskundig en pakt haar borgende taken op proactieve wijze op. Door de constructie met clusters waarbinnen de afzonderlijke opleidingen vertegenwoordigd zijn middels gedelegeerden, is er een goede verbinding met de specifieke kenmerken en inhoud van de opleidingen. Het panel heeft ook veel waardering voor de deskundige toetscommissie die het proces van toetsing en beoordeling op systematische wijze evalueert en zodoende bijdraagt aan de kwaliteit van toetsing en beoordeling.

Overwegingen

Het panel concludeert dat de opleiding een goed doordacht toetsprogramma heeft, met gevarieerde en passende toetsvormen. De opleiding heeft in de afgelopen jaren een zeer duidelijke verbetering gemaakt met betrekking tot de kwaliteitszorg rondom toetsing. Zo vindt er regelmatig afstemming plaats over toetsing en beoordeling binnen het docententeam, wordt het vier-ogen principe consistent toegepast bij scriptiebeoordeling en is het beoordelingsformulier voor de scriptie verbeterd. De procedure rond de inzet van een derde lezer moet volgens het panel nog wel beter worden uitgewerkt en vastgelegd. Het panel adviseert de opleiding ook om bij de scriptiebeoordeling strenger toe te zien op naleving van het maximaal aantal woorden en op formele en inhoudelijke aspecten van een academisch betoog. Daarnaast moeten de regels en procedure met betrekking tot herkansing/reparatie van de scriptie op een meer consistente en heldere wijze beschreven worden.

De examencommissie is volgens het panel 'in control', deskundig en proactief in het uitvoeren van haar borgende taken. Zij borgt het eindniveau van de opleiding door middel van steekproefsgewijze controle van scripties. Een aantal taken is gedelegeerd aan de toetscommissie, die door middel van steekproefsgewijze controle van toetsdossiers de kwaliteit van toetsing en beoordeling systematisch evalueert.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 3 voldoet.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Scripties

De bachelorscriptie wordt gezien als het eindwerk van de opleiding, waarin studenten aantonen het eindniveau van de opleiding te hebben behaald. Het panel heeft voorafgaand aan de visitatie een selectie van 15 bachelorscripties bestudeerd. In de selectie is gezorgd voor spreiding met betrekking tot het cijfer en onderwerp/domein van de scriptie. Het niveau van de bestudeerde scripties is volgens het panel passend

voor een academische bacheloropleiding. De scripties laten zien dat studenten de eindtermen hebben bereikt.

Alumni

Het zelfevaluatierapport geeft aan dat de afgestudeerden vaak (direct of na een tussenperiode) doorstromen naar een masteropleiding. Alumni komen na een vervolgopleiding onder andere terecht in het academische veld, de journalistiek, (semi-)overheidsinstellingen, het onderwijs of in het bedrijfsleven (bijvoorbeeld als uitgever/redacteur of analist). Uit de resultaten van de Nationale Studenten Enquête van 2022 blijkt dat het overgrote deel van de alumni tevreden is over (de inhoud van) de opleiding. In de gesprekken gaven alumni van de opleiding ook aan dat ze positief zijn over de opleiding en dat ze er veel aan hebben gehad. Op basis van de documentatie en de gesprekken concludeert het panel dat afgestudeerden van de opleiding goed zijn voorbereid op het volgen van een masteropleiding en vervolgens op een carrière in het werkveld.

Overwegingen

Op basis van een selectie van 15 scripties die het panel heeft bestudeerd, concludeert het panel dat het niveau van de scripties passend is voor een academische bacheloropleiding. De scripties laten zien dat studenten de eindtermen hebben bereikt. De documentatie en interviews laten zien dat afgestudeerden van de opleiding goed zijn voorbereid op het volgen van een masteropleiding en vervolgens op een carrière in het werkveld.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 4 voldoet.

Eindoordeel

Het oordeel van het panel over de bacheloropleiding Filosofie van de Universiteit van Amsterdam is positief.

Ontwikkelpunten

1. Continueer de versterking van de aandacht voor diversiteit in het filosofische aanbod en kritische reflectie op de canon.
2. Onderzoek de oorzaken van studievertraging en uitval op systematische wijze. Probeer hierin de beïnvloedbare factoren te identificeren en aan te pakken en kijk hierbij ook naar de invloed van de grote keuzevrijheid van studenten. Overweeg om striktere deadlines te hanteren voor de scriptie. Zet voor het verkorte programma matching in om uitval te verminderen.
3. Neem maatregelen om de participatie van studenten in de bijeenkomsten van het tutoraat te verhogen. Overweeg om de bijeenkomsten verplicht te maken en in ieder geval de eerste individuele afspraak met de tutor standaard in te plannen.
4. Ontwikkel een heldere procedure rond de inzet van een derde lezer bij de scriptiebeoordeling en leg deze vast.
5. Zie bij de scriptiebeoordeling strenger toe op naleving van het maximaal aantal woorden en op formele en inhoudelijke aspecten van een academisch betoog.
6. Beschrijf de regels en procedure met betrekking tot herkansing/reparatie van de scriptie op een meer consistente en heldere wijze.

Bijlage 1. Beoogde leerresultaten

A. Algemene eindtermen

1. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in de wetenschapsfilosofische achtergronden en de wetenschapsgeschiedenis van de geesteswetenschappen in het algemeen en de eigen discipline in het bijzonder. De student is in staat deze kennis en dit inzicht toe te passen in onderzoek en zich een oordeel te vormen over de plaats van het eigen vakgebied ten opzichte van andere geesteswetenschappelijke disciplines en verwante disciplines buiten de geesteswetenschappen.
2. De student is in staat om (op het vakgebied van de opleiding) op een academisch niveau relevante gegevens te verzamelen, analyseren en te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante wetenschappelijke en - voor zover van toepassing - sociaal-maatschappelijke en/of ethische aspecten.
3. De student is in staat om op een academisch niveau in schriftelijke en mondelinge vorm informatie, beschouwingen en analyses over te brengen op een publiek van aankomende specialisten op het vakgebied van de opleiding.
4. De student heeft kennis van en inzicht in enkele specialistische onderdelen van het vakgebied van de opleiding en/of onderdelen van (andere) vakgebieden.
5. De student is in staat om de eigen kennis en het eigen inzicht op dusdanige wijze toe te passen op vakspecifieke vraagstukken, dat dit een professionele benadering van de aan de opleiding gerelateerde werkvelden/beroepen laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van betogen en het oplossen van problemen op het vakgebied van de opleiding.
6. De student is in staat om publicaties op het vakgebied van de opleiding die zijn opgesteld in het Nederlands, Engels of de doeltaal van de opleiding te interpreteren en in de eigen oordeelsvorming te betrekken.
7. De student bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie aan te gaan die een hoger niveau van autonomie veronderstelt.
8. De student heeft ervaring opgedaan met het werken in groepsverband en is op basis daarvan in staat over het eigen functioneren in een groep te reflecteren.
9. De student heeft er blijk van gegeven de leer- en planningsvaardigheden te bezitten die noodzakelijk zijn om onderwijseenheden en de opdrachten die daarvan deel uitmaken binnen de daarvoor gestelde termijn af te ronden.
10. De student is in staat om relevante ontwikkelingen in het vakgebied te verbinden aan een eigen onderzoeksopzet en kan een aantal analysetechnieken en onderzoeksmethoden zelfstandig toepassen.

B. Opleidingsspecifieke eindtermen

1. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in het vakgebied van de opleiding waarbij - voor zover dit vakgebied tevens in het voortgezet onderwijs aan de orde is geweest - is voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit is overtroffen; de student beschikt meer in het bijzonder over de kennis en inzichten die hieronder omschreven zijn.
2. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in de grondbeginselen van de belangrijkste systematische vakgebieden in de filosofie en weet kritisch te reflecteren op literatuur uit deze vakgebieden. Deze vakgebieden zijn: Ethiek, Politieke en sociale filosofie, Cultuurfilosofie, Metafysica, Kentheorie, Taalfilosofie, Filosofische logica, Wetenschapsfilosofie.
Onderwijseenheden: Praktische filosofie 1 en 2 (ethiek, politieke en sociale filosofie,

cultuurfilosofie), Theoretische filosofie 1 en 2 (taalfilosofie, metafysica, kentheorie), Logica en de linguistic turn (filosofische logica), Wetenschapsfilosofie 1 en 2 (wetenschapsfilosofie)

3. De student heeft aantoonbare kennis van de geschiedenis van de westerse filosofie en van nietwesterse filosofische tradities en is in staat tot kritische reflectie op canon- en traditievorming.
Onderwijseenheden: Geschiedenis van de filosofie, Inleiding niet-westerse filosofie

4. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in belangrijke thema's in de wetenschapsbeoefening en/of het wetenschappelijke debat binnen de vakgebieden/disciplines van de opleiding.
Onderwijseenheden: Specialisatievakken, Tekst, context en debat, bachelorscriptie.

5. De student heeft aantoonbare kennis van het begrippenapparaat en de belangrijkste onderzoeksmethoden en -technieken binnen de vakgebieden/disciplines van de opleiding.
Onderwijseenheden: Onderzoeksvaardigheden, Tekst, context en debat, bachelorscriptie.

6. De student is in staat om de tijdens de opleiding verworven kennis (praktisch) toe te passen in een context die typisch is voor de vakgebieden/disciplines van de opleiding.
Onderwijseenheden: Filosofisch practicum, bachelorscriptie.

7. De student beschikt over aantoonbare vaardigheden die essentieel zijn voor de beoefening van de vakgebieden/disciplines van de opleiding Filosofie, te weten onderzoeksvaardigheden, lezen, schrijven, mondeling presenteren, discussiëren en debatteren, organiseren van eigen werk, beoordelen en reflecteren. Tevens kan de student filosofische literatuur kritisch beoordelen op basis van argumenten. Ten slotte geeft de student er blijk van in correct schriftelijk en mondeling Nederlands verslag te kunnen leggen van deze leerresultaten. Onderwijseenheden: Wetenschappelijk schrijven, Onderzoeksvaardigheden, Tekst, context en debat, Specialisatievakken, bachelorscriptie

Bijlage 2. Opleidingscurriculum

Reguliere programma

Verplicht vak	Gebonden keuze			Vrije keuze			
Jaar 1							
Vak	Semester 1			Semester 2			EC
	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	Blok 5	Blok 6	
Praktische filosofie 1							6
Logica en de linguistic turn							12
Praktische filosofie 2							6
Wetenschappelijk schrijven Filosofie							6
Theoretische filosofie 1							6
Geschiedenis van de filosofie							12
Theoretische filosofie 2							6
Onderzoeksvaardigheden							6
Jaar 2							
Vak	Semester 1			Semester 2			EC
	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	Blok 5	Blok 6	
Gebonden keuze: Tekst, context en debat							18
Inleiding niet-westerse filosofie							6
Wetenschapsfilosofie 1							6
Wetenschapsfilosofie 2							6
Filosofisch practicum							6
Gebonden keuze: Specialisatievakken							12
Gebonden keuze: Filosofisch keuzevak							6
Jaar 3							
Vak	Semester 1			Semester 2			EC
	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	Blok 5	Blok 6	
Vrije keuze							42
Gebonden keuze: Specialisatievakken voor de bachelorscriptie							6
Bachelorscriptie Filosofie							12

Verkorte programma

Verplicht vak	Gebonden keuze	Vrije keuze
---------------	----------------	-------------

Jaar 1							
Vak	Semester 1			Semester 2			EC
	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	Blok 5	Blok 6	
Practical Philosophy 1							6
Theoretical Philosophy 1							6
Practical Philosophy 2							6
Theoretical Philosophy 2							6
Literature Study: History of Philosophy							6
Introduction to Philosophical Logic							6
Literature Study: History of Philosophy (Skills)							6
Gebonden keuze: specialisatievakken							18

Jaar 2							
Vak	Semester 1			Semester 2			EC
	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	Blok 5	Blok 6	
Inleiding niet-westerse filosofie							6
Wetenschapsfilosofie 1							6
Wetenschapsfilosofie 2							6
Gebonden keuze: Tekst, context en debat							18
Gebonden keuze: Filosofisch keuzevak							6
Gebonden keuze: Specialisatievakken voor de bachelorscriptie							6
Bachelorscriptie Filosofie							12

Bijlage 3. Bezoekprogramma

Dag 1: Maandag 11 december

10.30	10.45	Ontvangst en welkom
10.45	12.15	Besloten vooroverleg en open spreekuur
12.15	13.00	Lunch
13.00	13.45	Gesprek opleidingsmanagement
14.15	15.00	Gesprek studenten bachelor
15.00	15.45	Gesprek docenten bachelor
16.15	17.00	Gesprek studenten 1MA en 2MA
17.00	17.45	Gesprek docenten 1MA en 2MA

Dag 2: Dinsdag 12 december

09.00	09.30	Besloten overleg
09.30	10.15	Gesprek studenten rMA
10.15	11.00	Gesprek docenten rMA
11.30	12.00	Gesprek examencommissie
12.00	13.00	Lunch
13.30	14.15	Eindgesprek opleidingsmanagement
14.15	16.00	Besloten paneloverleg: opstellen bevindingen
16.00	16.30	Mondelinge terugkoppeling
16.30	17.15	Ontwikkelgesprek

Bijlage 4. Geraadpleegde materialen

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek 15 eindwerken van de bacheloropleiding Filosofie bestudeerd. De gegevens van de eindwerken zijn op aanvraag beschikbaar bij Academion. Daarnaast heeft het panel voor en tijdens het bezoek onder andere de volgende materialen geraadpleegd:

- Zelfevaluatierapport
- OER
- Studiegids 2023-2024
- Toetsmatrix
- Eindtermenmatrix
- Examinatoren afdeling Filosofie
- Beoordelingsformulier BA thesis 2024
- English assessment form BA thesis 2024
- Scriptiereglement bachelor Filosofie 23
- Toetsbeleid UvA 2019
- Alumni-relaties afdeling Filosofie
- Onderwijsmiddagen afdeling Filosofie
- Kengetallen
- Jaarverslag Examencommissie CoH 2021-2022 + scriptiesteekproef
- Brief reactive DB op jaarverslag Examencommissie CoH 21-22
- Jaarverslagen Opleidingscommissie 21-22 en 22-23
- Studiehandleidingen (en toetsdossiers) van enkele vakken:
  - Logica en de linguistic turn
  - Tekst, context en debat, Horkheimer en Adorno
  - Wetenschappelijk schrijven Filosofie
  - Theoretical Philosophy 1 (verkort traject)
  - Theoretical Philosophy 2 (verkort traject)
  - Skills (verkort traject)
- Toegang tot de Canvas-omgeving van enkele vakken